

Σταθερά δημιουργική πορεία* 1984

ΜΙΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ αρχική επισήμανση κι αναφορά.

Η απάντησή μου περιορίζεται αυστηρά στην εμπειρία μου, τόσο ως μέλους του φοιτητικού κι αργότερα του πανεπιστημιακού κινήματος που πάλεψαν με συνέπεια απ' το 1958 για βαθιές δημοκρατικές αλλαγές στην Παιδεία μας, όσο κι ως πανεπιστημιακού δασκάλου, που απ' το 1963 ως σήμερα, με εξαίρεση μόνο τα χρόνια της δικτατορίας, ζει, εργάζεται και δραστηριοποιείται διδακτικά κι ερευνητικά μέσα στο ελληνικό πανεπιστήμιο.

Υπεύθυνα λοιπόν και συγκεκριμένα, **να γιατί** τα πανεπιστήμιά μας μπήκαν με τον αληθινά επαναστατικό Νόμο 1268/82 για τη δομή και λειτουργία των Α.Ε.Ι., σε μια φάση σταθερής δημιουργικής των Α.Ε.Ι. σε μια φάση σταθερής δημιουργικής δουλειάς.

1. Ποτέ απ' το 1967 και δώθε, δεν είχαμε τέτοια και τόσο θετική κι αποτελεσματική συμμετοχή φοιτητών στη ζωή, τη λειτουργία, την καθημερινή διδακτική κι ερευνητική δραστηριότητα των Α.Ε.Ι., και την εκπόνηση διπλωματικών εργασιών και θεμάτων. Για ποιό λόγο; Επειδή, για πρώτη φορά στα πανεπιστήμιά μας έχουμε μέσα σε 2 χρόνια απ' το 1982, καινούργια περιεχόμενα και προγράμματα σπουδών, που οι φοιτητές συναποφάσισαν με τους δασκάλους τους και με ωριμότητα τα στηρίζουν. Και τα στηρίζουν, γιατί είναι σύγχρονα, δεμένα με τις εξελίξεις της επιστήμης και τις αναπτυξιακές ανάγκες του τόπου μας και δεν επιβλήθηκαν ερήμην τους. Ποιοι δυσανασχετούν; Αυτονόητα, όλοι όσοι μείναν πίσω, αποστεωμένοι νοσταλγοί της ελέω θεού αναμφισβήτητης «αυθεντίας» που κατοχύρωνε - ισόβια όπως πίστευαν - η «έδρα» τους κι εξαργυρώνοταν ακριβιά ως αγαθό σε σπανίδα στην αγορά. Κι ακόμη, όσοι δεν συνήθισαν να διαλέγονται και να πείθουν με επιχειρήματα, όσοι θέλουν να μείνουν προσκολλημένοι στα προγράμματα και τα βιβλία του 1939, όσοι τρομάζουν και βλέπουν ανατρεπτικό οτιδήποτε καινούργιο, όσοι φοβούνται τη δύσκολη πράγματι και πολλές φορές επώδυνη δημοκρατική διαδικασία, που αμφισβητεί δημιουργικά τα πάντα, αλλά και χτίζει αξιόπιστα τις προϋποθέσεις για ένα καλύτερο για το πανεπιστήμιο και τον τόπο μας.

2. Ποτέ απ' το 1932 και δώθε, δεν είχαμε τόσο ικανοποιητική αναλογία δασκάλων προς φοιτητές, μία που ο Νόμος 1268/82 για πρώτη φορά αναγνώρισε τυπικά κι ουσιαστικά, τη διδακτική κι ερευνητική συμβολή του νεότερου διδακτικού προσωπικού, που μέχρι το '82 παρά τα τεκμηριωμένα κι αναμφισβήτητα επιστημονικά κι ερευνητικά του προσόντα, στέναζε υπό τον ζυγό του μονοκράτορα καθηγητή, που οι μέχρι τότε νόμοι, προσωποποιούσαν στην εξουσία του, τη συνταγματική επιταγή για αυτοδιοίκηση των Α.Ε.Ι.

Ποιοι δυσανασχετούν; Όχι βέβαια οι άξιοι καθηγητές που ανεξάρτητα απ' την ιδεολογική τους τοποθέτηση συγκέντρωναν και συγκεντρώνουν την εκτίμηση και το σεβασμό, και των συναδέλφων τους και των φοιτητών. Δυσανασχετούν και οδύρονται μόνον όσοι είχαν κάτι να κρύψουν ή κάτι να φοβηθούν. Παράδειγμα: κάποιοι, σκληροί πολέμιοι του Νόμου 1268/82, από θέσεις δήθεν «αξιοκρατικές», προσέφυγαν στο Συμβούλιο Επικρατείας, και προπαγανδίζουν, χυδαία, ως υποβάθμιση των Α.Ε.Ι. την ένταξη επιμελητών κι υφηγητών με 60 δημοσιευμένες εργασίες ως λεκτόρων κι επίκουρων καθηγητών, την ώρα που οι ίδιοι δεν έχουν καμιά δημοσιευμένη ποτέ εργασία κι εκλέχθηκαν με σημειώματα της τότε πολιτικής εξουσίας. Τώρα αυτοί, συγκεντρώνονται με τους νεότερους συναδέλφους τους κάθε μέρα στην αίθουσα και στο εργαστήριο, κι αυτό είναι φανερό ότι δεν το αντέχουν, για ενόητους λόγους.

3. Ποτέ απ' την ίδρυση των πανεπιστημίων μας μέχρι σήμερα δεν υπήρξαν τόσο επαρκείς, ικανοί, δημοκρατικά εκλεγμένοι, αφιερωμένοι στο έργο τους κι αποτελεσματικοί, πρυτάνεις, κοσμήτορες και πρόεδροι τμημάτων. Αντιλαμβάνονται για πρώτη φορά τη θέση τους ως λειτουργήματα, αποστολή, κι ευθύνη, κι όχι ως αξίωμα και κοινωνική προβολή. Ας μετρηθεί η δουλειά τους, η καθημερινή συμβολή τους και το έργο τους, που είναι πραγματικό, που μένει και που φαίνεται, απ' τους ίδιους τους συναδέλφους τους, που αμφισβητούν, τυφλωμένοι από μισαλλοδοξία οι πολλοί, αλλά και κάποιοι μαξιμαλιστές κι ανυπόμονοι, τη νομιμότητα της εκλογής τους, σε σχέση με όλους τους προκατόχους τους.

* Δημοσιεύθηκε στα «Νέα της Κυριακής» 18.11.1984.

Αυτό όμως προϋποθέτει νηφαλιότητα, αντικειμενικότητα, όχι φορτίσεις ιδεολογικού χαρακτήρα κι όχι ορκισμένο αγώνα για «απαλλαγή» απ'το καινούργιο, απ'τη δημοκρατία και την κοινωνική πρόοδο. Κι αυτό βέβαια λείπει απ'τους σημερινούς όψιμους «επαναστάτες» αντίπαλους του νόμου, που στην πλειοψηφία τους ανέχτηκαν τη δικτατορία, αν δεν συνεργάστηκαν μαζί της.

Το λυπηρό είναι, ότι έχουν εγκλωβίσει μαζί τους και ελάχιστους άξιους συναδέλφους μας, που είτε οι υπερφίαλες φιλοδοξίες τους, είτε η παραδοσιακή προσήλωση, ή ο εκβιασμός για εξόφληση «χρέους τιμής», σ' αυτούς που τους βοήθησαν κάποτε να γίνουν καθηγητές με τις γνωστές αμαρτωλές μεθόδους του παρελθόντος, είτε η έλλειψη υπομονής και ψυχραιμίας στην αντιμετώπιση των αναπόφευκτων δυσκολιών που συνοδεύουν το πέρασμα από το κάθε «παλιό» στο κάθε «καινούργιο».

Μα θα ρωτούσε κάποιος. Είναι λοιπόν όλα ρολόι στα πανεπιστήμιά μας; Όχι βέβαια.

Οι νοοτροπίες, οι στάσεις, οι συμπεριφορές, δεν αλλάζουν με το νόμο. Οι πολώσεις και οι φορτίσεις που υπήρξαν και κυριάρχησαν σ'ένα εξουσιαστικό καθεστώς πολλών χρόνων δεν εξουδετερώνονται με προεδρικά Διατάγματα κι υπουργικές αποφάσεις. Ηγεμονικοί ή όχι καθηγητές, άξιοι κι ανάξιοι, δημοκράτες κι αντιδραστικοί, θα πρέπει να συνυπάρχουν δημοκρατικά και δημιουργικά, με τους νεότερους συναδέλφους τους, που συχνά είναι δημιουργήματά τους, σαρξ εκ της σαρκός τους και κατ' εικόνα και ομοίωσή τους, κι όχι «ταξικοί» αντίπαλοί τους, και που βέβαια δεν είναι ούτε όλοι άξιοι, ούτε όλοι συλλήβδην κι εξ ορισμού δημοκράτες και σεμνοί και που μπορούν βέβαια κάποιοι απ αυτούς ν'αναπαράγουν στο μέλλον το παλιό γνωστό κακό μοντέλο. Αλλά κι οι φοιτητές μας δεν είναι, ούτε όλοι ώριμοι κι άγιοι, ούτε όλοι σθεναροί αρνητές της αλλοτρίωσης οποιασδήποτε μορφής.

Αυτά είναι τα δεδομένα, η υλική βάση του προβλήματος, η πραγματικότητα.

Η επαναστατική αλλαγή που κατοχυρώνει ο Νόμος 1268/83 και η στην ίδια κατεύθυνση συμπλήρωσή του με το Νόμο 1404/83 είναι η εξής: **Δεν διαγράφει και δεν ωραιοποιεί την υφισταμένη πραγματικότητα. Επιχειρεί όμως να τη μετασχηματίσει δημιουργικά, με τη μόνη θεμιτή μέθοδο για μια δημοκρατική κοινωνία με πλουραλισμό κι αξιοκρατία:** Με το Διάλογο δηλαδή, με την ειρηνική συνύπαρξη και ισότιμη συνεργασία όλων των φορέων. Όλων μ'άλλα λόγια των πανεπιστημιακών δασκάλων και φοιτητών, που συμμεριζόμαστε ίσως διαφορετικές καταβολές κι ιδιοσυγκρασίες. Όλων όσων όμως, πονάμε το ελληνικό πανεπιστήμιο και θέλουμε με τη δουλειά μας να το κάνουμε καλύτερο, ζωντανότερο, ποιοτικά ανεβασμένο, κι αποδοτικότερο κύτταρο έρευνας και διδασκαλίας, για τους φοιτητές μας, για τον τόπο μας και το λαό μας.

Παλιά το πανεπιστήμιο ήταν το πανεπιστήμιο των τακτικών καθηγητών και μόνο. Και γι'αυτό χρεοκόπησε. Σήμερα είναι όλων μας, και η ώριμη, υπεύθυνη και συνετή δουλειά μας μετράει κάθε μέρα με ακρίβεια την επιστημονική και κοινωνική μας ευθύνη. Και τ'αποτελέσματα είναι θετικά και γίνονται κάθε μέρα και θετικότερα. Η κυβέρνηση έκανε με το παραπάνω το χρέος της.

Εμπιστεύθηκε το πανεπιστήμιο να το αυτοδιαχειριστούν οι φορείς του.